

De gemeenteraden van gemeenten in Noord-Brabant

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 680 76 80
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Bereikbaarheid
openbaar vervoer en fiets:
www.brabant.nl/route

Onderwerp

Jaarplan en jaarverslag Interbestuurlijk toezicht

Datum

3 september 2026

Ons kenmerk

C2378190/6387270

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

-

Telefoon

(073) 681 28 12

Email

ibt@brabant.nl

Bijlage(n)

-

Geachte raadsleden,

Toezicht houden op de taakuitvoering door lokale overheden is een wettelijke taak, en ook een kerntaak van de provincie Noord-Brabant. Graag informeren wij u over ons Jaarplan 2026 en Jaarverslag 2025.

Beleidskader en Uitvoeringsagenda

Het interbestuurlijk toezicht (IBT) dat de provincie Noord-Brabant uitvoert, draagt bij aan een bestendig en veilig Brabant met een sterk openbaar bestuur. Een bestuur waarop inwoners kunnen vertrouwen en dat zelf het goede voorbeeld geeft. De kaders en uitgangspunten voor het interbestuurlijk toezicht zijn vastgelegd in het [beleidskader Toekomstbestendig bestuur](#). De wijze waarop in deze bestuursperiode invulling wordt gegeven aan dit beleid is vastgelegd in de [uitvoeringsagenda Toekomstbestendig bestuur 2024-2027](#).

Jaarplan 2026

Op onze website www.brabant.nl/ibt vindt u onder andere het [jaarplan IBT 2026](#) met daarin de activiteiten die IBT in 2026 uitvoert. Ons toezicht monitort, controleert, versterkt en corrigeert waar nodig. Met onze activiteiten dragen wij als kritische vriend bij aan kennisdeling, versterking van de positie van gemeenten en communicatie met Rijksoverheid.

Jaarverslag 2025

Naast de vooruitblik in het jaarplan kijken we ook terug. Het [jaarverslag IBT 2025](#) beschrijft de activiteiten die vorig jaar zijn uitgevoerd en de resultaten die ermee zijn behaald.

Dashboard toezichtresultaten en toezichtbrieven

Op onze website vindt u ook een digitaal dashboard met de toezichtresultaten van gemeenten. Zo heeft u de mogelijkheid om per kalenderjaar een pdf-bestand te maken van het totaal aan resultaten van uw gemeente. Bijvoorbeeld om door het college mee te laten sturen met de raadsstukken. Ook de toezichtbrieven vindt u daar. Het dashboard is toegankelijk voor alle bezoekers van onze website.

Datum

3 september 2026

Ons kenmerk

C2378190/6387270

Vragen of contact?

De heer S. Burghoorn is voor uw vragen bereikbaar via het telefoonnummer 073 - 681 28 12 of via e-mail: ibt@brabant.nl.

Tot slot

In verband met de belangrijke rol van de gemeenteraad in de horizontale verantwoording, informeren wij u zoals gebruikelijk over deze onderwerpen rechtstreeks. Uw college hebben wij via een soortgelijke brief geïnformeerd.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

K.A.E. ten Cate,
programmamanager kwaliteit openbaar bestuur

In verband met geautomatiseerd verwerken is dit document digitaal ondertekend.

Provincie Noord-Brabant

Jaarverslag Interbestuurlijk Toezicht 2025

Inhoud

1. Doelstelling interbestuurlijk toezicht	3	5. Omgevingsrecht	19
Bestuursstijl	4	Systematisch toezicht	20
Resultaten en werkwijze	5	Dialogogesprekken	22
Toekomstige ontwikkelingen	5	Kennis- en regiobijeenkomsten	22
2. Financieel toezicht	6	6. Meldingen en signalen	24
Systematisch toezicht	7	7. IBT-brede projecten	26
Themaonderzoek	8	Klankbordgroep	27
Dialogogesprekken	9	Dashboard IBT	27
Overige activiteiten	9	8. Communicatie	28
Risicogericht financieel toezicht	10		
3. Huisvesting vergunninghouders	11		
Systematisch toezicht	12		
Dialogogesprekken	14		
Kennis- en regiobijeenkomsten	14		
Risicogericht en datagericht toezicht	15		
4. Informatie- en archiefbeheer	16		
Systematisch toezicht	17		
Dialogogesprekken	18		
Bureauonderzoek gedeelde risico's informatie- en archiefbeheer	18		
Risicogericht en datagericht toezicht	18		

1. Doelstelling interbestuurlijk toezicht

Het interbestuurlijk toezicht (IBT) zoals de provincie Noord-Brabant dit uitvoert, draagt bij aan een bestendig en veilig Brabant met een sterk openbaar bestuur. Een bestuur waarop inwoners kunnen vertrouwen en dat zelf het goede voorbeeld geeft. De kaders en uitgangspunten voor de wijze waarop de provincie invulling geeft aan het interbestuurlijk toezicht zijn vastgelegd in het beleidskader Toekomstbestendig Bestuur. De wijze waarop in deze bestuursperiode invulling wordt gegeven aan dit beleid is vastgelegd in de uitvoeringsagenda Toekomstbestendig Bestuur 2024-2027. Het jaarverslag blikt terug op de activiteiten in het kader van interbestuurlijk toezicht in 2025.

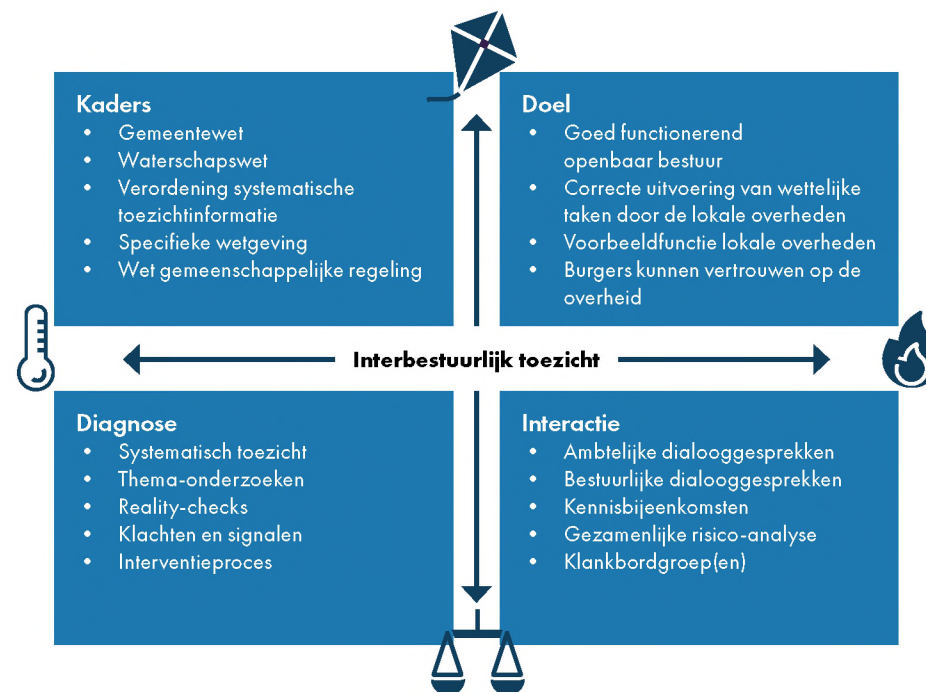
Interbestuurlijk toezicht is een van de kerntaken van de provincie. Daarmee willen we bereiken dat gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen hun wettelijke taken conform de wet uitvoeren. Interbestuurlijk toezicht draagt hiermee bij aan een gezonde basis voor de taakuitoefening bij de toezichtontvangers.

Het belangrijkste uitgangspunt van het toezicht is Toezicht in balans. Daarmee wordt ingezet op een goede balans tussen 'Diagnose' en 'Interactie'. Behalve op diagnose, belangrijk om de situatie te kunnen beoordelen, richten wij ons sterk op verschillende manieren van interactie met de partijen waarop wij toezicht houden. In dit jaarverslag geven we aan met welke instrumenten daaraan invulling is gegeven bij de verschillende toezichtgebieden. Met deze instrumenten willen we

de impact van het toezicht vergroten, en de rol van de gemeenteraden en besturen versterken. Interbestuurlijk toezicht is een belangrijk middel om een sterk openbaar bestuur in Brabant te borgen.

Bestuursstijl

In dit jaarverslag beschrijven we de activiteiten die IBT in 2025 heeft uitgevoerd zoals die vanuit het beleidskader Toekomstbestendig bestuur zijn opgenomen onder diagnose en interactie (pagina 44). Ons toezicht monitort, controleert, versterkt en corrigeert waar nodig. Vanuit het toezicht stellen wij ons daarbij op als kritische vriend.

In het [bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant'](#) is een apart hoofdstuk opgenomen over de bestuursstijl die dit college wil hanteren. Daarin wordt nadrukkelijk gekozen voor gezamenlijke verantwoordelijkheid en een positief mensbeeld dat uitgaat van partnerschap. Het college geeft hieraan invulling langs de waarden gelijkwaardigheid, betrokkenheid, verantwoordelijkheid en openheid, integriteit en eerlijkheid. De wijze waarop we in Brabant toezicht uitvoeren past daar naadloos in, met een samenhangende aanpak van diagnose en interactie.

Daarnaast zijn wij onderdeel van overlegstructuren van het IPO zoals het landelijke IBT-coördinatorenoverleg en de vakberaden Gemeentefinanciën, Omgevingsrecht en Erfgoed. Verder nemen we deel aan het platform Huisvesting Vergunninghouders (PHV) en het landelijk overleg van provinciale archiefinspecteurs (Lopai). De overlegstructuren ondersteunen IBT bijvoorbeeld bij nieuwe wetgeving waarbij een relatie ligt met toezicht, kwaliteit en uniformiteit van het toezicht en het inspelen op ontwikkelingen vanuit de actualiteit in de uitvoering van het toezicht.

Resultaten en werkwijze

In de hoofdstukken hierna gaan we per toezichtgebied in op de invulling van het toezicht in 2025. De volgorde van instrumenten is weergegeven van de harde kant (diagnose) naar de zachte kant (interactie). Daarnaast geven we inzicht in de overige activiteiten.

Met de vaststelling van het beleidskader en de uitvoeringsagenda Toekomstbestendig Bestuur zijn voor de periode 2024-2027 een aantal indicatoren benoemd die een beeld geven over de voortgang en impact van de provinciale inzet.

Onze ambitie: de Brabantse overheden voeren hun wettelijke taken in medebewind structureel goed uit en geven daarmee inwoners en bedrijven het vertrouwen dat deze taken geborgd zijn en hen beschermen.

Doelstellingen/outcome-indicatoren die we hierbij hanteren:

- Er staat geen enkele gemeente onder preventief Financieel toezicht.
- Geen enkele lokale overheid wordt als 'voldoet niet' beoordeeld op de toezichtgebieden Huisvesting vergunninghouders, Informatie- en archiefbeheer en Omgevingsrecht.

Toekomstige ontwikkelingen

Ook voor interbestuurlijk toezicht staat de wereld niet stil en komen de volgende ontwikkelingen op ons af. Wij zijn hierover in gesprek met de betreffende ministeries, onder andere via het IPO en de landelijke overleggen:

- Landelijke politieke keuzes over wijze van toezicht op Huisvesting vergunninghouders.
- Wetswijziging bibliotheken (Wsob): het toezicht op een bibliotheekfunctie wordt met deze nieuwe wet onderdeel van het generiek toezicht door IBT.
- Wijziging Gemeenschappelijk financieel toezichtkader gemeenten: landelijk initiatief via het vakberaad gemeentefinanciën om het bestaande kader aan te passen aan actuele ontwikkelingen. Start heeft plaatsgevonden in 2025 en vaststelling vindt naar verwachting plaats in juni 2026.
- Wetswijziging van de Archiefwet met mogelijk nieuwe toezichtstaken op het gebied van informatiebeveiliging.
- De nieuwe Wet regie volkshuisvesting brengt nieuwe toezichttaken met zich mee.

2. Financieel toezicht

Het interbestuurlijk financieel toezicht op gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen beoogt een gezonde financiële huishouding te borgen. Het financieel toezicht draagt daarmee bij aan de basis van een toekomstbestendig bestuur in Brabant. Daarvoor gebruiken we in 2025 de volgende instrumenten:

1. Het uitvoeren van systematisch toezicht.
2. Het uitvoeren van themaonderzoek.
3. Het voeren van ambtelijke dialooggesprekken, en
4. Het uitvoeren van overige activiteiten ten behoeve van het systematisch toezicht.

Systematisch toezicht

Jaarlijks voeren we systematisch toezicht uit op gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen. Een gezonde financiële positie van de lokale overheden vormt een belangrijke basis voor een toekomstbestendig bestuur in Brabant. Daarmee willen wij voorkomen dat gemeenten in het uiterste geval via een artikel 12-procedure van de Financiële verhoudingswet een beroep moeten doen op de collectieve middelen van alle andere gemeenten. Daarnaast beoordelen we de wettelijk voorgeschreven financiële stukken, o.a. begrotingswijzigingen, de jaarrekening en de financiële verordening. De nadruk ligt op de begroting, daarop baseren wij de vorm van toezicht voor het komende begrotingsjaar. De criteria waaraan wij toetsen zijn opgenomen in de Gemeentewet, in het Besluit begroting en verantwoording, in het Gemeenschappelijk financieel Toezichtkader ([GTK 2020](#) gemeenten en [GTK](#)

[2022 GR-en](#)) en in de Waterschapswet. Daarnaast nemen we voor gemeenten jaarlijks onze aandachtspunten en aanvullende richtlijnen op in een begrotingscirculaire.

Resultaat 2025

We voerden op alle Brabantse gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen financieel toezicht uit en alle toezichtontvangers ontvingen onze beoordeling.

Het onderzoek van de begroting 2026 van de gemeenten in de provincie Noord-Brabant geeft het volgende beeld:

Toezichtoordeel	Gemeenten (56)	GR-en (43)	Waterschappen (3)
Voldoet	56	42	3
Voldoet niet	0	1	0

- 50 van de 56 Brabantse gemeenten presenteren een structureel en reëel sluitende begroting 2026.
- 6 gemeenten presenteren een structureel begrotingstekort voor 2026, maar een structureel en reëel sluitende meerjarenraming in de laatste jaarschijf 2029.
- 23 Brabantse gemeenten (41%) presenteren zowel een structureel en reëel sluitende begroting 2026 en een structureel en reëel sluitende meerjarenraming in 2029.
- Eén gemeenschappelijke regeling is wegens termijnoverschrijding voor het indienen van vastgestelde jaarrekening 2024 onder preventief toezicht geplaatst.

Alle Brabantse gemeenten krijgen voor het begrotingsjaar 2026 de kleur 'groen' op het [Dashboard IBT](#) van Noord-Brabant.

Daarmee wordt voor het begrotingsjaar 2026 voldaan aan de doelstelling in de [uitvoeringsagenda Toekomstbestendig Bestuur 2024-2027](#) dat geen enkele gemeente onder preventief financieel toezicht staat.

Tekorten in de meerjarenraming

Hoewel dit niet tot uitdrukking komt in de kleurenscore voor het begrotingsjaar 2026, laten de meerjarenramingen bij het overgrote deel van de gemeenten tekorten zien:

Voor 2028 verwachten 32 gemeenten (57%) een structureel tekort op de begroting. Voor 2026 en 2027 heeft het Rijk weliswaar extra middelen aan het Gemeentefonds toegevoegd, maar vanaf 2028 staan daar juist weer bezuinigingen richting gemeenten tegenover. Veel gemeenten volgen het begrotingsadvies van de VNG: maak de financiële gevolgen van de kortingen van het Rijk vanaf 2028 inzichtelijk.

In de laatste schijf van de meerjarenraming (2029) is er bij 27 Brabantse gemeenten (48%) nog steeds sprake van een structureel tekort op de begroting.

Inzet surplus algemene reserve en ombuigingen

6 gemeenten (11%) hebben in het begrotingsjaar 2026 gebruik gemaakt van de mogelijkheid om (onder voorwaarden) maximaal 10% van het surplus van de algemene reserve als structureel dekkingsmiddel in te zetten.

Daarnaast zien we dat 31 gemeenten (55%) ombuigingstrajecten in gang hebben gezet om de begroting 2026 en/of meerjarenraming 2027-2029 structureel sluitend te maken.

Graag verwijzen wij nog naar de uitgebreidere [analyse](#) die wij hebben uitgevoerd naar aanleiding van ons onderzoek van de begrotingen 2026 van de Brabantse gemeenten.

Begrotingscirculaire

Jaarlijks informeren wij onze Brabantse gemeenten met een begrotingscirculaire. Daarmee worden gemeenten geïnformeerd over actuele onderwerpen en geven wij vanuit onze rol als toezichthouder duidelijkheid over de manier waarop wij de komende begroting en meerjarenraming beoordelen.

Resultaat 2025

In april 2025 is de begrotingscirculaire 2025 verstuurd naar de raden van alle Brabantse gemeenten. In mei 2025 is de aanvullende begrotingscirculaire verspreid naar aanleiding van de voorjaarsnota van het rijk en het VNG begrotingsadvies voor begroting 2026.

In deze circulaire hebben wij gemeenten onder meer geïnformeerd over de richtlijnen jeugdzorg en klimaat- en energiebeleid (CDOKE) en de toepassing van het VNG begrotingsadvies voor begroting 2026. Deze handreikingen en mogelijkheden helpen gemeenten om het structureel en reëel evenwicht te verbeteren, wat de basis vormt voor ons toezichtoordeel.

Themaonderzoek

In opdracht van het vakberaad Gemeentefinanciën van het Interprovinciaal Overleg (IPO) is dit jaar samen met de provincies Gelderland, Overijssel en Utrecht een themaonderzoek uitgevoerd van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in de gemeentelijke begrotingen 2024. Doel van het onderzoek is een beeld te geven van de kwaliteit en de informatiewaarde van de paragraaf. De uitkomsten van dit onderzoek zijn opgenomen in het landelijk jaarverslag provinciaal toezicht 2025, de jaarlijkse rapportage namens alle provincies voor het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Resultaat 2025

In maart 2025 zijn de uitkomsten van het themaonderzoek Onderhoud kapitaalgoederen gepresenteerd op de brabant.nl/IBT. Onze gemeenten zijn hierover geïnformeerd via de begrotingscirculaire 2025. Naar aanleiding van dit onderzoek is de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in de begroting 2026 een specifiek aandachtspunt geweest en onderwerp van gesprek in de jaarlijkse dialooggesprekken.

Dialooggesprekken

Onder het systematisch toezicht valt het jaarlijks ambtelijk dialooggesprek met alle gemeenten en waterschappen. Ook met GR-en voeren we dialooggesprekken afhankelijk van de behoefte vanuit de GR of bevindingen vanuit de beoordeling van de begroting van de GR-en.

Resultaat 2025

In 2025 zijn gesprekken gevoerd met alle gemeenten en waterschappen en met een aantal gemeenschappelijke regelingen. Met een aantal gemeenten zijn er op verzoek meer gesprekken geweest om maatregelen af te stemmen. De belangrijkste onderwerpen van deze gesprekken zijn vooral de onzekere financiële toekomst, de inzet van reserves als structureel dekkingsmiddel en het bezuinigingsproces in opmaat naar de begroting 2026 en latere jaren.

Overige activiteiten

Regiobijeenkomst

In samenwerking met Brabantmakers, de Vereniging van Brabantse Gemeenten (VBG) en gemeente Heusden is op 30 juni 2025 voor de eerste keer een bijeenkomst 'Sessie gemeentefinanciën' georganiseerd voor wethouders financiën, hoofden financiën en concerncontrollers. Doel van de bijeenkomst was vooral

elkaar ontmoeten en ervaringen te delen rondom het financieel toekomstperspectief, het naderende ravijnjaar en de uitdagingen die op ons afkomen. Het was een inspirerende bijeenkomst die in 2026 een vervolg krijgt.

Kader- en voorjaarsnota's

Een groot deel van de gemeenten heeft het begrotingsadvies van de VNG gevolgd voor het opstellen van de begroting 2025 en de meerjarenraming. Uit alle begrotingen 2025 bleek een onzekere financiële toekomst. Het overgrote deel van de Brabantse gemeenten liet in de meerjarenraming tekorten zien. In vervolg op ons eerdere [onderzoek](#) naar de financiële situatie van Brabantse gemeenten gaven we in aanloop naar de beoordeling van begroting 2026 daarom extra aandacht aan de uitkomsten van de kadernota's of voorjaarsnota's van gemeenten. Dit gaf een indicatie van de uitdagingen waar gemeenten in de begroting voor 2026 en de daaropvolgende jaren mee te maken krijgen, evenals de mogelijke gevolgen voor onze toezichtrol. In het kader van risicogericht toezicht heeft, waar nodig, met individuele gemeenten aanvullend dialoog plaatsgevonden.

Resultaat 2025

Hoewel de kader- en voorjaarsnota's in 2025 een momentopname zijn in aanloop naar de begroting 2026, laten de Brabantse gemeenten oplopende tekorten zien in de meerjarenraming 2026-2029.

Gemeenschappelijk Toezichtkader

Met het Gemeenschappelijk Toezichtkader (GTK) geven de gezamenlijke provincies de kaders mee voor de gemeentelijke begrotingen. In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) van november 2023 is de [notitie incidenteel/structureel](#) vastgesteld. Deze notitie en de casuïstiek die hieruit voortkomt is input voor een actualisatie van het GTK.

Resultaat 2025

De notitie geeft o.a. richtlijnen voor inzet van reserves als dekkingsmiddel voor structurele lasten om gemeenten daarmee financieel een helpende hand te bieden. In 2025 zijn de voorbereidingen gestart om het bestaande GTK te actualiseren voor onderwerpen als inzet van het surplus van de algemene reserve. Het nieuwe GTK wordt naar verwachting in juni 2026 vastgesteld.

Risicogericht financieel toezicht

In het beleidskader Toekomstbestendig Bestuur is de ambitie opgenomen om risicogericht toezicht verder uit te werken. In 2023 zijn we voor financieel toezicht gestart met de deelname aan de landelijke werkgroep van het vakberaad Gemeentefinanciën van het IPO. De werkgroep heeft een risicoprofiel opgesteld voor de toetsing van de begroting. We hebben dit voor het eerst toegepast bij de beoordeling van de begrotingen voor 2024 om de diepgang van ons begrotingsonderzoek te bepalen. Bij de beoordeling van begrotingen 2025 en 2026 hebben wij hier verder ervaring mee opgedaan.

Resultaat 2025

Naast het toepassen van het risicoprofiel bij de beoordeling van begrotingen, zijn de deelnemende provincies eind 2024 gestart met een evaluatie van het landelijke risicoprofiel. In 2025 heeft een landelijke evaluatie plaatsgevonden in het vakberaad gemeentefinanciën. Een belangrijke vervolgstap in risicogericht toezicht is het onderzoeken hoe dit kan bijdragen aan de proportionaliteit van het toezicht. Verdere implementatie van de systematiek op landelijk niveau volgt op initiatief van het vakberaad.

3. Huisvesting vergunninghouders

Elk halfjaar stelt de Rijksoverheid door middel van een taakstelling vast hoeveel vergunninghouders gemeenten moeten huisvesten. Het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA) publiceert elke maand de realisatiecijfers per gemeente. Op basis van deze maandelijkse cijfers monitort IBT de stand van zaken en neemt contact op met de toezichtontvanger als de prestatie hiervoor aanleiding geeft. Het interbestuurlijk toezicht op de huisvesting van vergunninghouders ziet er als volgt uit:

Systematisch toezicht

Twee keer per jaar, namelijk per 1 januari en 1 juli, wordt gecontroleerd of de Brabantse gemeenten hun taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders hebben gehaald. In 2025 zijn de volgende toezichtinstrumenten ingezet:

- Systematisch toezicht per 1 januari en 1 juli
- Maandelijkse monitoring op basis van COA-cijfers
- 22 ambtelijke dialooggesprekken
- 2 bestuurlijke overleggen (3 doorgeschoven naar 2026)
- 1 kennisbijeenkomst

De toezichtinzet was gericht op tijdige signalering, ondersteuning en waar nodig opschaling via de interventieladder.

Resultaat 2025

De totale taakstelling voor 2025 bedroeg 7.006 vergunninghouders, inclusief eerdere achterstanden. In 2025 zijn 4.655 vergunninghouders gehuisvest. Dit resulteert in een restantopgave van 2.351 vergunninghouders, die doorwerkt in 2026.

Ten opzichte van de tweede helft van 2024 is sprake van een lichte stijging van 2% in het aantal gehuisveste vergunninghouders. Deze stijging hangt samen met een proceswijziging bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst, waarbij niet-complexe aanvragen voor gezinshereniging versneld zijn afgehandeld. Hierdoor nam het aandeel na-reizigers toe en verbeterde de aansluiting bij het beschikbare woningaanbod.

In eerdere jaren bestond circa 85% van de taakstelling uit alleenstaanden. Deze groep is, gezien het overwegend aanbod van eengezinswoningen, aantoonbaar lastiger te huisvesten. De gewijzigde samenstelling van de doelgroep heeft daarom positief doorgewerkt in de realisatiecijfers.

De stijging moet daarmee vooral worden gezien als het effect van een veranderde instroomsamenstelling en minder als structurele verbetering in uitvoeringscapaciteit.

Onze beoordeling over de tweede helft van 2025 geeft het volgende beeld:

Toezichtoordeel	Gemeenten (56)
Voldoet	16
Voldoet gedeeltelijk	2
Voldoet niet	29
Verschoonbaar	9

Toezichtintensiteit en opschaling interventieladder

In 2025 is het toezicht op meerdere gemeenten geïntensiveerd vanwege aanhoudende achterstanden bij de realisatie van de huisvestingstaakstelling.

Interventieladder 3a – Ambtelijk toezicht

Aan het begin van 2025 stonden 9 gemeenten onder toezichtniveau 3a. In de loop van het jaar zijn 2 gemeenten opgeschaald naar dit niveau vanwege onvoldoende voortgang.

Eind 2025 stonden daarmee 11 gemeenten onder ambtelijk toezicht (fase 3a).

Deze opschaling vond plaats na systematische monitoring en ambtelijke gesprekken waarin onvoldoende herstel zichtbaar was.

Interventieladder 3b – Bestuurlijk toezicht

Aan het begin van 2025 stonden 2 gemeenten onder bestuurlijk toezicht (fase 3b).

In 2025 zijn 3 gemeenten verder opgeschaald naar bestuurlijk niveau vanwege structurele achterstanden en onvoldoende resultaat na ambtelijke interventies. Met deze 3 gemeenten zijn bestuurlijke gesprekken voorbereid. Deze gesprekken worden in 2026 gevoerd. Eind 2025 stonden daarmee 5 gemeenten onder bestuurlijk toezicht.

Beleidsontwikkelingen en impact op toezicht

In 2025 kondigde het kabinet maatregelen aan die directe gevolgen hebben voor de uitvoerbaarheid van de huisvestingstaak.

Het kabinet onderzoekt een verbod op voorrang voor vergunninghouders bij woningtoewijzing. Tegelijkertijd blijft de gemeentelijke taakstelling vooralsnog bestaan zolang de Huisvestingswet 2014 niet is gewijzigd.

Hierdoor ontstaat een spanningsveld: gemeenten behouden hun wettelijke taakstelling, maar dreigen een belangrijk uitvoeringsinstrument te verliezen. Door de lange wachttijden in de sociale huursector vergroot dit het risico op stagnatie in de uitstroom uit asielopvang en verdere druk op de asielketen. Daarnaast is een eenmalige financiële bijdrage aangekondigd om versnelde huisvesting te stimuleren. Deze bijdrage dekt geen structurele lasten en biedt beperkte zekerheid voor gemeenten.

Voor provincies betekent dit dat toezicht plaatsvindt in een context waarin beleidsdoelen mogelijk haaks op elkaar staan. Dit vergroot de uitvoeringsrisico's en kan leiden tot verdere ophoping van achterstanden.

Provincies hebben aangegeven zich niet te kunnen verenigen met de voorgestelde beleidswijzigingen, in lijn met de standpunten van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en Aedes.

Conclusie en vooruitblik 2026

De taakstelling voor 2025 is niet gerealiseerd. Dit resulteert in een restantopgave van 954 vergunninghouders, die doorwerkt in 2026.

Voor 2026 zijn de volgende aandachtspunten richtinggevend:

1. Oplopende opgave

De restantopgave uit 2025 vergroot de druk op de nieuwe taakstelling. Zonder versnelling bestaat het risico op verdere cumulatie van achterstanden.

2. Structurele woningkrapte

De beperkte beschikbaarheid van passende woonruimte blijft een bepalende factor voor realisatie.

3. Uitvoerbaarheid onder landelijke beleidswijzigingen

Indien instrumenten zoals voorrang bij huisvesting worden beperkt, terwijl de taakstelling blijft bestaan, ontstaat een spanning tussen verantwoordelijkheid en uitvoeringsmogelijkheden.

4. Toezichtintensiteit

Gelet op het aantal gemeenten onder fase 3a en 3b blijft actieve monitoring, tijdige signalering en waar nodig bestuurlijke interventie noodzakelijk.

De combinatie van:

- Een substantiële restantopgave.
- Structurele woningmarktkrapte.
- Landelijke beleidsontwikkelingen.

maakt dat de opgave in 2026 bestuurlijk en uitvoeringsmatig complex blijft. Het toezicht richt zich daarom niet alleen op normhandhaving, maar ook op realistische uitvoerbaarheid, tijdige escalatie waar nodig en het agenderen van knelpunten richting het Rijk.

Dialogogesprekken

Het voeren van dialogogesprekken maakt onderdeel uit van het streven om meer impact te hebben op de uitvoeringspraktijk van de toezichtontvangers en draagt bij aan de doelen van het beleidskader. Ook willen we samen met de toezichtontvangers met de dialogogesprekken de relatie versterken, de dagelijkse praktijk beter leren kennen op basis van dilemma's en casuïstiek en best practices delen.

Resultaat 2025

Voor het onderdeel Huisvesting vergunninghouders voerden we dit jaar met 22 Brabantse gemeenten (39%) een dialooggesprek.

Kennis- en regiobijeenkomsten

Op de kennisbijeenkomst over de huisvesting van vergunninghouders in Brabant, die in november 2025 plaatsvond, kwamen diverse ketenpartners samen om de actualiteit rondom dit thema te bespreken. De bijeenkomst bood niet alleen inzicht in de huidige uitdagingen en oplossingen, maar ook een platform voor kennisdeling en samenwerking tussen gemeenten, woningcorporaties en andere betrokken partijen.

De bijeenkomst werd druk bezocht, wat de brede betrokkenheid bij dit vraagstuk onderstreept. Ketenpartners deelden ervaringen, best practices en knelpunten, waardoor een integraal beeld ontstond van de stand van zaken in Brabant.

De kennisbijeenkomst heeft opnieuw laten zien dat door samenwerking en kennisuitwisseling stappen gezet kunnen worden in de huisvesting van vergunninghouders, ondanks de onduidelijkheden over de koers van het Rijk.

De provincie blijft actief betrokken bij de huisvesting van vergunninghouders door in gesprek te blijven met ketenpartners. Zo zijn we medeorganisator van het halfjaarlijks overleg met het COA en gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.

Deze overleggen bieden een platform om actuele ontwikkelingen te bespreken, knelpunten te signaleren en samen te werken aan oplossingen. In een periode van beleidsveranderingen en onzekerheden blijft deze afstemming cruciaal voor een effectieve en haalbare uitvoering binnen de regio.

Risicogericht en datagericht toezicht

Bij het toezichtonderdeel Huisvesting vergunninghouders wordt risicogericht toezicht toegepast om tijdig bij te sturen en risico's te beperken. Gemeenten die de taakstelling niet behalen, moeten een plan van aanpak aanleveren met risicobeperkende maatregelen. Daarnaast zijn wij in 2024 gestart met het opvragen van een voortgangsrapportage zodra de achterstand oploopt tot 33%. Dit biedt vroegtijdig inzicht in de situatie, zodat we mee kunnen denken met de gemeente over passende maatregelen om verdere achterstand te voorkomen.

4. Informatie- en archiefbeheer

Het interbestuurlijk toezicht op het informatie- en archiefbeheer (IBT I&A) richt zich op de beheersmaatregelen van risico's ten aanzien van een goede, geordende en toegankelijke informatiehuishouding en het voorkomen van verlies van overheidsinformatie die nog bewaard moet blijven.

Daarvoor gebruikten we in 2025 drie instrumenten:

1. Het uitvoeren van systematisch toezicht.
2. Het voeren van ambtelijke dialooggesprekken.
3. Het uitvoeren van een bureauonderzoek (themaonderzoek) naar risicoprofielen.

Systematisch toezicht

Voor de uitoefening van het systematisch toezicht baseren we ons primair op de verantwoording van het college of het dagelijks bestuur aan de raad of algemeen bestuur.¹ Aanvullend daarop vragen wij jaarlijks een SMART-verbeterplan en indien beschikbaar, het laatste verslag van de archivaris.

Informatie- en archiefbeheer continueert de in 2021 ingevoerde toezichtmethodiek. Er zijn afspraken gemaakt met de Brabantse archivariissen - de horizontale toezichthouders - om de aanbevelingen vanuit hun inspecties naar aard en grootte

van risico te prioriteren. Vervolgens dienen de toezichtontvangers de aanbevelingen 1-op-1 over te nemen in een verbeterplan en dat maakt onderdeel uit van het vóór 15 juli in te dienen informatiearrangement.

Om het informatie- en archiefbeheer te beoordelen, hanteerden wij in 2025 vier onderdelen:

1. De compleetheid van het informatiearrangement;
2. Het proces van verslaglegging van college/dagelijks bestuur aan raad/ algemeen bestuur (horizontaal) en vervolgens aan Gedeputeerde Staten (verticaal);
3. Het SMART-opgestelde verbeterplan en de voortgang van de verbeteracties daarin;
4. De kwalitatieve staat van de informatiehuishouding waarbij we ons onder andere baseren op het inspectieverslag van de archivaris.

Resultaat 2025

De beoordeling is samengevat in een zogenaamd toezichtoordeel:

Toezichtoordeel	Gemeenten (56)	GR-en (42)	Waterschappen (3)
Voldoet	48	18	3
Voldoet gedeeltelijk	7	2	0
Voldoet niet	1	1	0
Vrijstelling	0	21	0

¹ Hierna wordt alleen de verantwoording/verslaglegging van het college (van B&W) naar de raad beschreven. Hiermee is echter steeds ook de verantwoording/verslaglegging van het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur bedoeld zoals dat bij de waterschappen en de gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam van toepassing is. Gemeenschappelijke regelingen, die de vorm hebben van een gemeenschappelijk orgaan of bedrijfsvoeringsorganisatie, verantwoorden zich bij de raden of colleges van de betrokken gemeenten, die de GR hebben ingesteld.

Niet alle Brabantse organisaties krijgen daarmee in 2025 de kleur 'groen' op het [Dashboard IBT](#) van Noord-Brabant.

Daarmee werd niet voldaan aan de doelstelling in de [uitvoeringsagenda Toekomstbestendig Bestuur 2024-2027](#) dat geen enkele lokale overheid voor Informatie- en archiefbeheer als 'voldoet niet' beoordeeld werd.

Ten opzichte van vorig jaar, is zowel bij de gemeenten als bij gemeenschappelijke regelingen een daling te zien in de groene 'voldoet beoordelingen'. Er is sprake van een lichte afname van oranje oordelen 'voldoet gedeeltelijk' maar het aantal organisaties dat als rood dan wel 'voldoet niet' is beoordeeld, is gehalveerd. Het aantal daalt van vier organisaties in 2024, naar twee in 2025.

Naast het systematisch toezicht hebben we nog andere archiefwettelijke taken. Daarover zijn de cijfers als volgt:

- Beoordelen archiefverordeningen: 0
- Verlenen machtiging opschorting overbrenging: 4
- Verlengen beperking openbaring: 0

Dialogogesprekken

De dialogogesprekken maken onderdeel uit van het grotere streven om meer impact te hebben op de uitvoeringspraktijk van de toezichtontvangers. Ook willen we samen met de toezichtontvangers met de dialogogesprekken de relatie versterken, de dagelijkse praktijk beter leren kennen op basis van dilemma's en casuïstiek en best practices delen.

Resultaat 2025

In 2025 was het doel om 20 organisaties te bezoeken om een ambtelijk dialooggesprek te voeren. We bezochten in 2025 20 organisaties.

Bureauonderzoek gedeelde risico's informatie- en archiefbeheer

De afgelopen jaren ontving IBT informatiebeheer- en archiefbeheer van alle toezichtontvangers SMART geformuleerde verbeterplannen. De daarin aangekondigde verbeteracties zijn meestal geprioriteerd op risico's voor de informatiehuishouding, zoals vastgesteld door de gemeentearchivaris. Die risico's vormden in 2025 de basis voor ons bureauonderzoek. Het onderzoek leverde een 'risico top vijf' op, evenals een viertal beoordelingscategorieën in concept. Begin 2026 delen we onze bevindingen ter afstemming met de Brabantse gemeentearchivariissen, om in samenspraak te komen tot gedeelde risicoprofielen en een toezichtpilot op basis daarvan. Doel van die pilot zal zijn om ons toezicht effectief in te richten en in te zetten van ons toezicht: met een stevige focus op organisaties die op het gebied van de vastgestelde risico's nog veel te verbeteren hebben en terughoudender naar organisaties die de risico's adequaat weten te beheersen.

Risicogericht en datagericht toezicht

Bij het toezichtonderdeel Informatie- en archiefbeheer is de focus gelegd op het gedeelde risico voor het ontbreken van een zogeheten 'overzicht van archiefbescheiden'. Daarmee kunnen overheidsorganisaties laten zien waar de informatie in hun organisatie wordt opgeslagen en bij welke proceseigenaren de verantwoordelijkheid voor de betreffende informatieordening ligt. In 2025 is een start gemaakt met het toepassen van een risicoprofiel bij Informatie- en archiefbeheer voor het bepalen van de diepgang van het onderzoek.

5. Omgevingsrecht

Omgevingsrecht is een verzamelterm voor wet- en regelgeving die gaat over de fysieke leefomgeving zoals milieu, natuur, water, externe veiligheid, cultureel erfgoed en ruimtelijke ontwikkeling. Hoofddoel is een veilige en gezonde leefomgeving te realiseren en deze op een duurzame en doelmatige wijze te behouden, beheren, gebruiken en ontwikkelen. De lokale overheden spelen daarbij een belangrijke rol door een adequate uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken). Als deze VTH-taken niet naar behoren worden uitgevoerd, kan dat grote invloed hebben op de veiligheid en gezondheid van de leefomgeving.

De provincie houdt toezicht op de uitvoering van de VTH-taken door gemeenten en waterschappen. En wel daar waar er sprake is van risico's voor veiligheid en volksgezondheid of kans op onherstelbare schade.

Systematisch toezicht

Thema Omgevingsrecht

Op grond van de Omgevingswet dienen gemeenten en waterschappen periodiek de volgende documenten vast te stellen:

- **Uitvoerings- & Handhavingsstrategie**, gebaseerd op een adequate probleemanalyse, met inzicht in prioriteitenstelling. Deze sluit aan op de gestelde doelen, geeft inzicht in de methodiek om de gestelde beleidsdoelen te

bereiken, biedt inzicht in de benodigde en beschikbare financiële middelen en personele capaciteit voor het bereiken van de doelen en het uitvoeren van de activiteiten.

- **Jaarlijks programma Uitvoering & Handhaving**, met daarin de voorgenomen activiteiten, waarbij rekening wordt gehouden met gestelde doelen en prioriteiten uit het beleidsplan van de gemeente en de verbeterpunten uit het voorgaande evaluatieverslag.
- **Jaarlijks evaluatierapport**, waarin wordt verantwoord in hoeverre de activiteiten uit het programma Uitvoering & Handhaving zijn uitgevoerd, in welke mate dat bijdraagt aan het bereiken van de gestelde beleidsdoelen, en – indien van toepassing – aangevuld met verbeterpunten voor het volgende jaar.

De strategie, het programma Uitvoering & Handhaving en het evaluatierapport moeten betrekking hebben op alle VTH-taken die onder de Omgevingswet vallen. Daarom hebben wij in 2025 met prioriteit aandacht besteed aan de beoordelvingsvragen (vastgesteld in het Jaarplan IBT 2025) voor gemeenten en waterschappen die direct of indirect voortvloeien uit de wettelijke procescriteria VTH.

Resultaat 2025

De beoordelvingsvragen met bijbehorende beoordelingscriteria zijn eind 2024 met gelegenheid voor reactie aan contactpersonen van gemeenten en waterschappen toegezonden. De ingekomen reacties en onze reactie daarop zijn vervolgens gemaild aan de contactpersonen en ook geplaatst op brabant.nl/IBT in de SharePoint werkomgeving.

In 2025 is een 'knip' aangebracht bij het systematisch toezicht. Dat wil zeggen dat de beoordeling op tijdigheid niet meer van invloed is op de kwaliteit van de U&H-documenten.

Ook namen we in 2025 voor gemeenten vragen op met betrekking tot cultureel erfgoed en ruimtelijke ordening. Naast dit kwalitatieve oordeel, monitorden wij separaat of de lokale overheden de uitvoeringsprogramma's en evaluatieverslagen conform de wettelijke voorschriften actueel en tijdig bestuurlijk zijn vastgesteld. Niet alle Brabantse gemeenten krijgen daarmee de kleur groen op het [Dashboard IBT](#).

Toezichtoordeel 2025 (kwaliteit)	Gemeenten (56)	Waterschappen (3)
Voldoet	55	3
Voldoet gedeeltelijk	1	0
Voldoet niet	0	0

In het [Dashboard IBT](#) is het toezichtoordeel 2025 voor de Brabantse gemeenten en waterschappen opgenomen.

Actief toezicht

Om te bepalen of een gemeente of waterschap in aanmerking komt voor actief toezicht wordt gekeken naar het toezichtoordeel en de tijdige bestuurlijke vaststelling van de documenten van het huidige jaar maar ook van de voorgaande jaren. Zowel het te laat vaststellen als onvoldoende verbetering, leiden volgens het interventieproces tot actief toezicht. Een toezichtoordeel 'voldoet niet' leidt automatisch tot actief toezicht.

Er zijn nu zeven gemeenten en een waterschap die onder actief toezicht (fase 3A) staan. Eén gemeente daarvan staat sinds vorig jaar onder actief toezicht. Deze gemeente heeft niet alleen onvoldoende verbetering laten zien, met als resultaat een 'voldoet niet' op kwaliteit; ook heeft de bestuurlijke vaststelling van een of meer U&H-documenten niet tijdig plaatsgevonden waardoor actief toezicht wordt gehandhaafd. De andere zes gemeenten en het waterschap zijn nieuw. Overigens is bij vijf gemeenten het actief toezicht (fase 3A) ook weer opgeheven, nadat uit het systematisch onderzoek is gebleken dat werd voldaan aan de (meeste) procescriteria.

De drie waterschappen voldeden wat betreft de kwaliteit wel aan de wettelijke procescriteria VTH.

Vanaf 2017 maken wij jaarlijkse overzichten van het toezichtoordeel voor alle Brabantse gemeenten. Vanaf 2017 tot en met 2021 is er een duidelijke verbetering te constateren, echter na 2021 is er sprake van een achteruitgang. Uit de dialooggesprekken horen wij dat dit onder andere komt door de hoge werkdruk en het moeilijk kunnen invullen van vacatures bij onze toezichtontvangers. Daarnaast toetsen wij de laatste jaren ook op de procescriteria 'cultureel erfgoed' en 'omgevingsplan'. Gemeenten besteden nog onvoldoende aandacht aan die onderwerpen, maar daar zien wij wel een positieve ontwikkeling.

Thema Erfgoed

Erfgoed maakt in Noord-Brabant onderdeel uit van IBT Omgevingsrecht. De gemeenten krijgen jaarlijks een toezichtoordeel op basis van de gehele vragenlijst van het systematisch toezicht op Omgevingsrecht en dus niet specifiek een oordeel voor erfgoed. In 2025 hadden vier vragen uit de vragenlijst betrekking op erfgoed. Daarnaast worden de resultaten uit de Erfgoedmonitor meegewogen - die tweejaarlijks wordt uitgevoerd - waardoor de resultaten uit de Erfgoedmonitor 2023-2024 een verouderd beeld geven. Voor IBT Erfgoed is er landelijk een minimale toezichtvariant afgesproken. Er zijn vier indicatoren benoemd, die uitgewerkt zijn in vier vragen. Hierover wordt door alle provincies gezamenlijk verslag uitgebracht aan OCW. Dit verslag zal in 2026 voor het eerst opgesteld worden.

Resultaat 2025

Wanneer de antwoorden op de erfgoedvragen uit het systematisch toezicht een opvallend beeld schetsen, wordt er een gesprek gevoerd met de betreffende gemeente voor het verhaal achter de beleidsdocumenten. Daarnaast wordt de Erfgoedmonitor geanalyseerd. Ook hiervoor geldt dat wanneer de antwoorden een opvallend beeld geven, of wanneer er een opvallende discrepantie bestaat

tussen de resultaten van systematisch toezicht en Erfgoedmonitor, er een gesprek volgt. Er zijn twee gemeenten op deze manier opgevallen, wat geleid heeft tot een constructief gesprek.

Eind 2025 zijn daarnaast in een aparte uitvraag twee vragen gesteld aan de Brabantse gemeenten om de beoordelingsvragen 1 en 2 uit de minimale toezichtvariant beter te kunnen beantwoorden. Dit geldt als een nulmeting en zal niet elk jaar herhaald worden.

Uit het toezicht blijkt dat in steeds meer gemeenten erfgoed letterlijk en figuurlijk op de kaart staat wanneer het gaat om de inventarisatie van erfgoed, het opnemen in beleid en implementeren van de Omgevingswet. De beschikbaarheid van voldoende en goed gekwalificeerd personeel is een punt van zorg. IBT Erfgoed wil de komende periode het belang van samenwerking benadrukken en verdere bewustwording over de opgave die er ligt met betrekking tot inventarisatie van erfgoed en de implementatie van de Omgevingswet. Daarnaast wil IBT voor het onderdeel erfgoed actiever naar buiten treden in de geest van de Agenda Toekomst van het Toezicht, naar de gemeenten toe, maar bijvoorbeeld ook via het Monumentenhuis. Er is in oktober 2025 al een webinar georganiseerd via het Monumentenhuis, waaraan medewerkers van ongeveer 15 gemeenten deelnamen.

Thema Water

Met elk waterschap wordt één keer per jaar in het tweede kwartaal op ambtelijk niveau een dialooggesprek gevoerd. Daarnaast wordt beoordeeld of naar aanleiding van het toezichtoordeel per waterschap een toezichtgesprek noodzakelijk dan wel wenselijk is. De resultaten van de toezichtgesprekken worden besproken in de vergadering tussen Gedeputeerde Staten en de Noord-Brabantse Waterschapbond.

Dialooggesprekken

De ambtelijke dialooggesprekken zijn hét instrument om met de toezichtontvangers in gesprek te gaan over de ‘zachte kant’ van het werkveld. Tijdens deze ‘kampvuur-gesprekken’ staat de relatie tussen provincie en gemeente dan wel waterschap centraal.

Resultaat 2025

In 2025 gingen wij voor de VTH-beleidscyclus het gesprek aan met bijna een kwart van de toezichtontvangers. Daarbij is gesproken over de invoering van de Omgevingswet, de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen en de samenwerking/communicatie tussen IBT en de toezichtontvangers. Gemeenten hebben aangegeven waar zij zoal tegen aanlopen bij de implementatie van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. Een belangrijke constatering hierbij is dat (regionale) samenwerking noodzakelijk is. Ook blijkt dat vooral gemeenten te maken hebben met personeelwisselingen. Deze gesprekken hebben een duidelijke meerwaarde om toezichtontvangers inzicht te geven in onze werkwijze en aan te geven wat wij verwachten. Gemeenten, maar ook waterschappen, geven aan dat zij het prettig vinden om via deze gesprekken in contact met ons te zijn.

Kennis- en regiobijeenkomsten

Sinds 2017 worden voor de toezichtontvangers binnen het VTH-werkveld regiobijeenkomsten georganiseerd. Tijdens de regiobijeenkomsten delen gemeenten met een goed voorbeeld (‘best practice’) hun aanpak en ervaringen met andere gemeenten. Doel van deze regiobijeenkomsten is van elkaar leren en ook na deze regiobijeenkomst met elkaar in verbinding te blijven om ervaringen uit te wisselen.

Resultaat 2025

In 2025 organiseerden wij weer twee regiobijsenkomsten. Dit keer waren wij te gast bij waterschap Brabantse Delta in Breda en bij gemeente Meierijstad in Sint-Oedenrode. Tijdens beide bijsenkomsten is de opbrengst van de systematische toezichtronde 2025 gedeeld en is gesproken over de onderwerpen probleemanalyse/handhavingsstrategie, cultureel erfgoed en de Kwaliteitscriteria 3.0. In Breda namen 35 personen deel (uit zestien gemeenten, een waterschap en twee omgevingsdiensten). In Sint-Oedenrode waren zeventig personen aanwezig (uit dertig gemeenten, twee waterschappen en enkele andere overheidsorganisaties). Wij kijken terug op twee geslaagde regiobijsenkomsten. Daarom willen wij in 2026 één regiobijsenkomst organiseren voor alle gemeenten en waterschappen samen. Het blijft wel een aandachtspunt om gemeenten en waterschappen te blijven stimuleren aanwezig te zijn bij de regiobijsenkomsten.

Vanuit het landelijke programma Erfgoed en Overheid, van het ministerie van OCW, werd in juni een provinciale bijsenkomst georganiseerd. Dit met als doel om aandachtspunten en knelpunten bij de uitvoering van erfgoedtaken door gemeentelijke overheden op te halen, zodat vervolgens gezamenlijk oplossingsrichtingen kunnen worden bepaald. In dit programma is naast het ministerie van OCW en de provincie ook de Stichting Monumentenhuis Brabant betrokken, het Brabantse steunpunt monumentenzorg en archeologie voor gemeenten. Ook zijn de provincies via het IPO in overleg met het ministerie van OCW en de inspectie over hoe de IBT Erfgoed-taak in te vullen, als vervolg op de aanbevelingen uit het landelijke rapport Lappendeken en de onlangs beschikbaar gestelde extra rijksmiddelen.

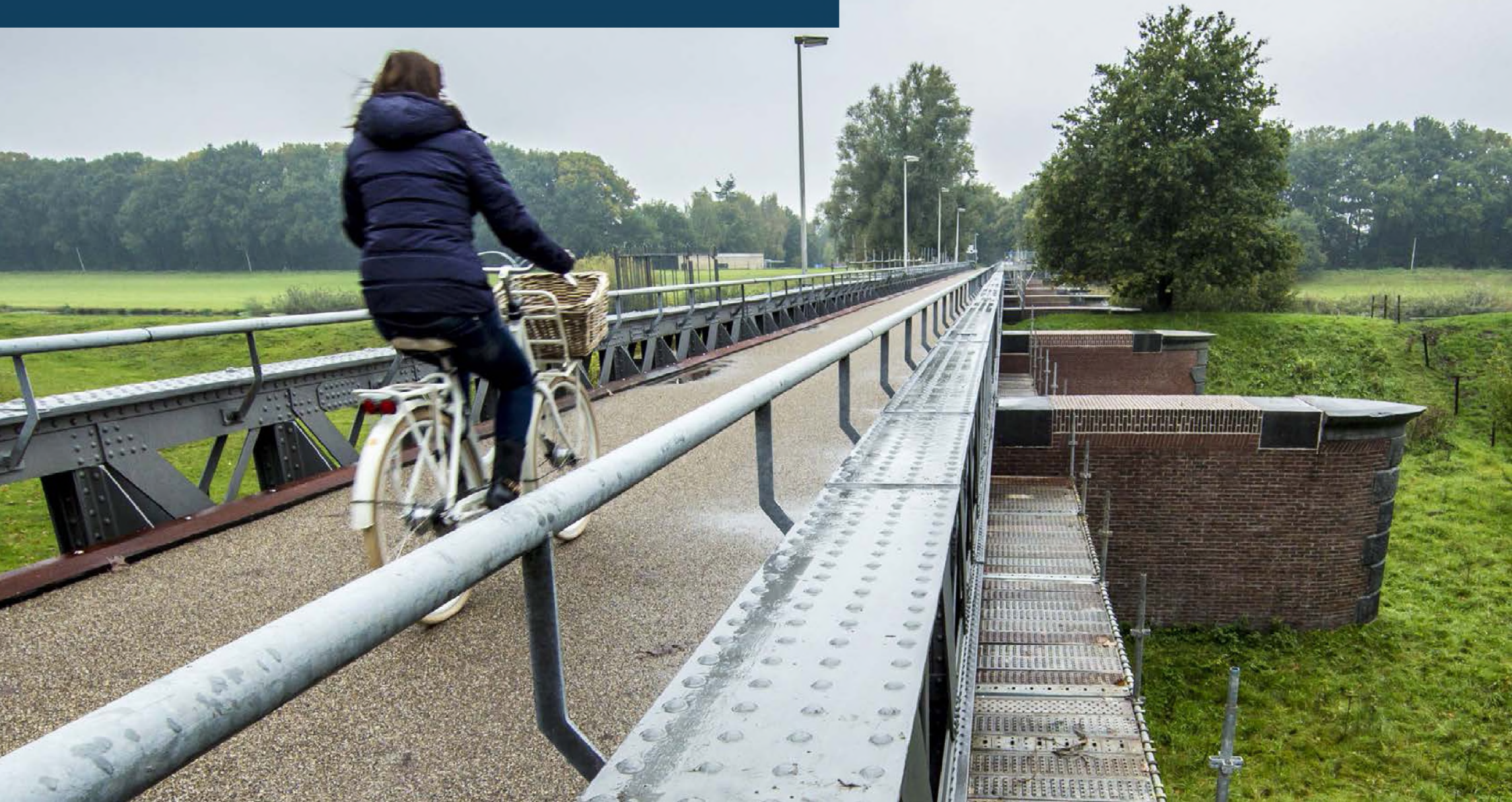
6. Meldingen en signalen

Onderdeel van onze wettelijke rol als interbestuurlijk toezichthouder is het behandelen van meldingen en signalen over de uitvoering van de wettelijke medebewindstaken door gemeenten en waterschappen. Daarbij ligt de prioriteit bij klachten over gevaar voor veiligheid en volksgezondheid of gevaar voor onomkeerbare schade.

In 2025 hebben wij veertien meldingen ontvangen. Deze meldingen hadden veelal betrekking op strijdig gebruik met het omgevingsplan, niet betrokken zijn bij het verlenen van vergunningen, overlast door werkzaamheden van derden en ongelijke behandeling. De tendens is dat burgers en bedrijven ons steeds beter weten te bereiken. Wat opvalt is dat burgers en bedrijven aangeven niet gehoord te worden door gemeenten en dat men het gevoel heeft dat de geplande ontwikkeling door moet gaan. Meldingen en signalen die gaan over situaties met gevaar voor veiligheid en volksgezondheid of gevaar voor onomkeerbare schade worden door ons opgepakt. Dit betreft veelal problemen bij vergunningverlening, toezicht en handhaving over de onderwerpen ruimtelijke ordening, bouwen, milieu, water en monumenten, maar ook het niet behandelen van klachten of handavingsverzoeken bij onze toezichtontvangers zijn door ons in behandeling genomen. In enkele kwesties heeft IBT op dit moment geen rol, omdat bijvoorbeeld nog sprake is van lopende vergunningprocedures. Dit is zo ook aan de melder medegedeeld voorzien van een handelingsperspectief.

7. IBT-brede projecten

Klankbordgroep

Met de Klankbordgroep IBT vindt interactie plaats tussen toezichthouder en toezichtontvangers. In de Klankbordgroep IBT worden alle functiedisciplines, toezichtgebieden, typen toezichtontvangers (gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen) en alle regio's vertegenwoordigd.

Het contact is gericht op:

- Gevraagde en ongevraagde feedback om het toezicht passend en impactvoller te laten zijn bij een gezamenlijke aanpak van maatschappelijke opgaven;
- Input en draagvlak op de beleidsproducten, die bijdragen aan de modernisering en professionalisering van het interbestuurlijk toezicht;
- Inzichten over de wijze en de uitkomsten van beoordelen van het systematisch toezicht.

Minimaal eenmaal per jaar vindt een bijeenkomst met de Klankbordgroep IBT plaats.

Resultaat 2025

In november 2025 is de Klankbordgroep IBT betrokken bij de invulling van het risicogericht toezicht bij huisvesting vergunninghouders, de vragenlijst omgevingsrecht, kennis- en regiobijeenkomsten, het jaarplan 2026 en zijn in de klankbordgroep actualiteiten gedeeld.

Dashboard IBT

Met het beleidskader toekomstbestendig bestuur pasten we het [Dashboard IBT](#) aan naar de vier toezichtgebieden. Op het [Dashboard IBT](#) worden de prestaties van de Brabantse gemeenten van de laatste vijf jaar per jaar en per toezichtgebied getoond. De toezichtresultaten worden aan de hand van de Brabantse kleurenkaart gepubliceerd, evenals de toezichtoordelen. Dit past bij de transparantie die de Wet open overheid voorstaat met betrekking tot actieve openbaarmaking van overheidsinformatie.

Resultaat 2025

Op het Dashboard IBT zijn voor de vier toezichtgebieden voor alle gemeenten de brieven met het toezichtoordeel opgenomen.

Daarnaast zijn de toezichtresultaten in de vorm van een kleurenscore toegevoegd aan de plattegrond van Noord-Brabant. Meer informatie over de toezichtcriteria is opgenomen in de bijlage van de [uitvoeringsagenda Toekomstbestendig Bestuur 2024-2027](#).

8. Communicatie

Bij de uitvoering van het interbestuurlijk toezicht is een goede communicatie met onze toezichtontvangers, zowel op ambtelijk als op bestuurlijk vlak, ontzettend belangrijk. Dit begint met een duidelijke beschrijving welke informatie en acties wij op welk moment en in welke vorm van de toezichtontvangers verwachten om het systematisch toezicht te kunnen uitoefenen. Tegelijkertijd geven wij op een transparante manier aan op welke wijze wij het toezichtgebied beoordelen en op welk moment de toezichtoordelen zijn te verwachten. Als het systematisch toezicht is afgerond, publiceren wij op het Dashboard IBT alle toezichtoordelen.

De communicatiemomenten in 2025 waren:

Kwartaal	Communicatie
1	- Publicatie van de uitkomsten van het systematisch toezicht over 2024 op het Dashboard IBT in de vorm van de Brabantse kleurenkaart. - Publicatie van het Jaarverslag IBT 2024 in maart 2025. - Toezenen toezichtresultaten huisvesting vergunninghouders over de tweede halfjaar van 2024 aan gemeenten. - Publicatie van het Jaarplan IBT 2025 op 18 december 2025.
2	- Jaarlijkse begrotingscirculaire aan de gemeenteraden met aandachtspunten voor de komende begroting verzonden op 10 april 2025 en aangevuld op 23 mei 2025. - Provinciale bijeenkomst landelijk programma Erfgoed en Overheid in juni 2025. - Provinciale bijeenkomst Brabantmakers Sessie Gemeentefinanciën in juni 2025. - Toezichtgesprekken met waterschappen over waterbeheertaken in mei en juni van 2025.
3	- Toezenen toezichtresultaten Omgevingsrecht en aan toezichtontvangers. - Toezenen toezichtresultaten huisvesting vergunninghouders voor eerste halfjaar 2025 aan gemeenten. - Publicatie filmpje rechtmatig bestuur op de brabant.nl/IBT.
4	- Kennisbijeenkomsten op het gebied van huisvesting vergunninghouders in november 2025. - Regiobijeenkomst Best Practices op het gebied van Omgevingsrecht. In oktober zijn twee bijeenkomsten georganiseerd. - Gouden Tips en informatie uit de regiobijeenkomsten zijn gedeeld met de IBT-contactpersonen. - Toezenen toezichtresultaten Financieel toezicht uiterlijk 1 januari aan toezichtontvangers. Alle brieven zijn voor kerst verzonden. - Toezenen toezichtresultaten informatie- en archiefbeheer aan de toezichtontvangers.